משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר קדשים

ברטנורא על משנה תמורה

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה תמורה

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-תמורה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 7
פרק ב 8
משנה א 8
משנה ב 8
משנה ג 9
פרק ג 10
משנה א 10
משנה ב 10
משנה ג 11
משנה ד 11
משנה ה 12
פרק ד 12
משנה א 12
משנה ב 13
משנה ג 13
משנה ד 13
פרק ה 14
משנה א 14
משנה ב 14
משנה ג 14
משנה ד 15
משנה ה 15
משנה ו 15
פרק ו 16
משנה א 16
משנה ב 17
משנה ג 17
משנה ד 17
משנה ה 18
פרק ז 19
משנה א 19
משנה ב 19
משנה ג 19
משנה ד 20
משנה ה 20
משנה ו 21

פרק א

משנה א

הַכֹּל מְמִירִין. הַכֹּל מַתְפִּיסִין בִּקְדֻשַּׁת תְּמוּרָה, שֶׁתּוֹפֶסֶת קְדֻשַּׁת תְּמוּרָה בְּבָהֶמַת חֻלִּין, אִם אָמַר זוֹ תַּחַת זוֹ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ. בֵּין עַל פִּי אֲנָשִׁים בֵּין עַל פִּי נָשִׁים, כְּגוֹן אִם הֵמִירָה אִשָּׁה, תּוֹפֶסֶת קְדֻשַּׁת תְּמוּרָה עַל פִּיהָ. וְהַכֹּל דִּתְנִינַן הָכָא, לַאֲתוֹיֵי יוֹרֵשׁ שֶׁאִם הֵמִיר בְּקָרְבָּן שֶׁהִפְרִישׁ מוֹרִישׁוֹ בְּחַיָּיו, תְּמוּרָתוֹ תְּמוּרָה:

לֹא שָׁאָדָם רַשַּׁאי לְהָמִיר. דְּהָא כְּתִיב לֹא יָמִיר:

מוּמָר. נִתְפֶּסֶת עָלֶיהָ קְדֻשָּׁה וּשְׁתֵּיהֶן קְדוֹשׁוֹת:

וְסוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. לוֹקֶה עַל לָאו דִּלֹא יָמִיר, וְאַף עַל גַּב דְּלָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה הוּא, דְּקָיְמָא לָן כָּל לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה אֵין לוֹקִין עָלָיו חוּץ מִנִּשְׁבַּע וּמֵימֵר וּמְקַלֵּל אֶת חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם. וְאִם תֹּאמַר, לָאו הַנִּתָּק לַעֲשֵׂה הוּא, דִּכְתִיב וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ, וְאֵין לוֹקִין עַל לָאו הַנִּתָּק לַעֲשֵׂה. יֵשׁ לוֹמַר, דְּשָׁאנֵי הָכָא שֶׁהַלָּאו כּוֹלֵל יוֹתֵר מִן הָעֲשֵׂה שֶׁבּוֹ, שֶׁכָּל מֵימֵר לוֹקֶה וְאֵין כָּל מֵימֵר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, שֶׁהֲרֵי שֻׁתָּפִים וְצִבּוּר אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְכֵיוָן דְּאֵין הָעֲשֵׂה שָׁוֶה לַלָּאו לֹא מִקְרֵי לָאו הַנִּתָּק לַעֲשֵׂה:

הַכֹּהֲנִים מְמִירִין אֶת שֶׁלָּהֶן. קָרְבָּנוֹת שֶׁהִפְרִישׁ הַכֹּהֵן לְהַקְרִיב לְעַצְמוֹ, אִם הֵמִיר בּוֹ הַכֹּהֵן מַתְפִּיס בְּתְמוּרָה:

לֹא בְחַטָּאת וְלֹא בְאָשָׁם. שֶׁנִּתַּן לוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּקְרִיב לוֹ, אִם הֵמִיר בּוֹ הַכֹּהֵן אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה עַל יָדוֹ, דְּהָא אֵין לוֹ חֵלֶק בּוֹ, אֶלָּא מִשְׁעַת הַקְטָרַת אֵמוּרִין וְאֵילָךְ זוֹכֶה בַּבָּשָׂר, וְאֵין אָדָם מַתְפִּיס בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ:

וְלֹא בִּבְכוֹר. שֶׁנִּתַּן לוֹ יִשְׂרָאֵל:

וְכִי מִפְּנֵי מָה אֵין הַכֹּהֲנִין מְמִירִים בִּבְכוֹר. וַהֲלֹא כֻּלּוֹ שֶׁל כֹּהֵן הוּא וּמֻחְזִיִּים נוֹתְנִים לוֹ וְאֵין יִשְׂרָאֵל מִתְכַּפֵּר בּוֹ:

מַה חַטָּאת וְאָשָׁם אֵין מְמִירִין. דְּהָא וַדַּאי פְּשִׁיטָא לָן דְּאֵין הַכֹּהֲנִים זוֹכִים בָּהֶן אֶלָּא מֵהַקְטָרַת אֵמוּרִין וְאֵילָךְ:

מַה לִּי אֵינוֹ מֵמִיר בְּחַטָּאת וְאָשָׁם. כְּלוֹמַר, דִּין הוּא שֶׁאֵין כֹּהֲנִים מְמִירִין בְּחַטָּאת וְאָשָׁם כו':

וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ. מַקִּישׁ תְּמוּרָה לַהֶקְדֵּשׁ עַצְמוֹ:

הֵיכָן קְדֻשָּׁה חָלָה. עַל הַהֶקְדֵּשׁ, בְּבֵית בְּעָלִים:

אַף תְּמוּרָה. לֹא תָּחוּל אֶלָּא בְּבֵית בְּעָלִים, אֲבָל בְּבֵית כֹּהֵן לֹא חָיְלָא לְגַמְרֵי, הִלְכָךְ אֵין כֹּהֵן מֵמִיר בִּבְכוֹר. אֲבָל יִשְׂרָאֵל אִם הֵמִיר בּוֹ, נִתְפָּס בַּקְּדֻשָּׁה, שֶׁהֲרֵי בִּרְשׁוּתוֹ חָלָה הַקְּדֻשָּׁה עַל הַבְּכוֹר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ב

מְמִירִין מִן הַבָּקָר עַל הַצֹּאן וְכוּ'. דִּכְתִיב בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה, וְצֹאן וּבָקָר זְכָרִים וּנְקֵבוֹת כֻּלְּהוּ בְּהֵמָה מִקְּרוּ:

טוֹב בְּרָע. טוֹב שֶׁל חֻלִּין לֹא יָמִיר אוֹתוֹ בְּרַע שֶׁל קֹדֶשׁ, וְאִם הֶמֵר יָמִיר וְגוֹ', אַלְמָא בַּעֲלֵי מוּמִין עֲבָדֵי תְּמוּרָה. וְאַבַּעַל מוּם חָיְלָא תְּמוּרָה, דִּכְתִיב אוֹ רַע בְּטוֹב, דְּמַשְׁמַע בַּעַל מוּם שֶׁל חֻלִּין בְּתָם שֶׁל קֹדֶשׁ:

וְאֵיזֶהוּ טוֹב בְּרָע. כְּלוֹמַר, אֵיזֶהוּ רַע שֶׁל קֹדֶשׁ דַּעֲבִיד תְּמוּרָה, כָּל שֶׁקִּדֵּם הֶקְדֵּשׁוֹ אֶת מוּמוֹ. אֲבָל קָדַם מוּמוֹ אֶת הֶקְדֵּשׁוֹ דְּלֹא חָלָה עָלָיו קְדֻשָּׁה, לָא עֲבִיד תְּמוּרָה. מִדַּהֲוָה מָצֵי לְמִכְתַּב לֹא יָמִיר טוֹב בְּרַע אוֹ רַע [בּוֹ], וַהֲוָה מַשְׁמַע [אוֹ רַע] לֹא יָמִיר לֹא בְּטוֹב וְלֹא בְּרַע, בְּטוֹב בָּתְרָא דְּכָתַב רַחֲמָנָא לָמָּה לִי, לוֹמַר לְךָ טוֹב מֵעִקָּרוֹ, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהֻקְדַּשׁ הָיָה תָּם וְשׁוּב נָפַל בּוֹ מוּם, עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. רַע מֵעִקָּרוֹ, שֶׁנָּפַל בּוֹ מוּם קֹדֶם שֶׁהֻקְדַּשׁ, אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה:

מְמִירִין אֶחָד. שֶׁל חֻלִּין בִּשְׁנַיִם שֶׁל קֹדֶשׁ, כְּגוֹן שֶׁאָמַר הֲרֵי זוֹ תַּחַת אֵלּוּ:

וּשְׁנַיִם. דְּחֻלִּין בְּאֶחָד דְּקֹדֶשׁ, כְּגוֹן הֲרֵי אֵלּוּ תַּחַת זוֹ:

מַה הוּא מְיַחֵד. דִּכְתִיב הוּא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ג

אֲבָרִים בְּעֲבָרִים. אֲבָרִים דְּחֻלִּין בְּעֲבָרִים דְּקֹדֶשׁ. שֶׁאִם אָמַר תְּהֵא רֶגֶל בְּהֵמָה זוֹ תְּמוּרַת עֲבַר קֹדֶשׁ שֶׁבִּמְעֵי בְּהֵמָה זוֹ, אֵין הַקְּדֻשָּׁה חָלָה עַל הָאֵבָר:

וְלֹא עֲבָרִים בְּאֲבָרִים. שֶׁאִם אָמַר הֲרֵי עֲבַר שֶׁבְּבֶהֱמַת חֻלִּין זוֹ תְּמוּרַת רֶגֶל שֶׁל בֶּהֱמַת קֹדֶשׁ זוֹ, אֵין הָעֲבַר קָדוֹשׁ:

וְלֹא עֲבָרִים וַאֲבָרִים. שֶׁל חֻלִּין, בִּשְׁלֵמִים דְּקֹדֶשׁ:

וְלֹא שְׁלֵמִים. דְּחֻלִּין, בְּעֲבָרִים וַאֲבָרִים שֶׁל קֹדֶשׁ:

מְמִירִין אֲבָרִים בִּשְׁלֵמִים. אָמַר הֲרֵי רֶגֶל בֶּהֱמַת חֻלִּין זוֹ תְּמוּרַת בֶּהֱמַת קֹדֶשׁ זוֹ, חָלָה תְּמוּרָה עַל הָאֵבָר וּפָשְׁטָה לָהּ בְּכָל הַבְּהֵמָה וְהַוְיָא תְּמוּרָה כֻּלָּהּ וּקְרֵבָה:

וְלֹא שְׁלֵמִים בָּהֶן. דְּאֵין כֹּחַ בְּאֵבָר אֶחָד שֶׁל בֶּהֱמַת קֹדֶשׁ לַעֲשׂוֹת תְּמוּרָה:

וַהֲלֹא בְמַקְדִּישִׁין. בִּתְחִלַּת הַהֶקְדֵּשׁ כְּשֶׁאוֹמֵר רַגְלָהּ שֶׁל זוֹ עוֹלָה:

כֻּלָּהּ עוֹלָה. כִּדְיָלְפִינַן מִקְּרָא דִּכְתִיב (ויקרא כז) כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַה' יִהְיֶה קֹדֶשׁ, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר יִהְיֶה קֹדֶשׁ, לְרַבּוֹת אֶת כֻּלָּהּ. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

משנה ד

אֵין הַמְּדַמֵּע מְדַמֵּעַ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לִפְחוֹת מִמֵּאָה חֻלִּין וְנִדְמְעוּ, וְנָפַל מִן הַמְּדַמֵּע לְמָקוֹם אַחֵר, בְּעֵינַן מֵאָה מִן הַחֻלִּין לְפִי מַה שֶּׁיֵּשׁ תְּרוּמָה בְּסְאָה זוֹ שֶׁל דְּמוּעַ, וְלֹא בְּעֵינַן מֵאָה סְאָה כְּנֶגֶד כָּל אוֹתָהּ סְאָה שֶׁל דְּמוּעַ, שֶׁאֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת כֻּלָּהּ תְּרוּמָה לֶאֱסֹר חֻלִּין שְׁנַיִּים:

וְאֵין הַמְּחַמֵּץ מְחַמֵּץ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. עִסָּה שֶׁל חֻלִּין שֶׁנִּתְחַמְּצָה בִּשְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה הֲרֵי כֻּלָּהּ אֲסוּרָה לְזָרִים. וְאִם נָפַל מֵאוֹתָהּ עִסָּה לְתוֹךְ עִסָּה אַחֶרֶת שֶׁל חֻלִּין וְחִמְּצַתָּתְהּ, אֵינָהּ אוֹסַרְתָּהּ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהּ, וְלֹא מִתַּסְרָא אַחֲרוֹנָה אֶלָּא אִם כֵּן נָפַל בָּהּ מִן הָרִאשׁוֹנָה שִׁעוּר גְּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ בַּשְּׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה הַמְעֹרָב בָּהּ כְּדֵי לְחַמֵּץ הָאַחֲרוֹנָה בְּלֹא צֵרוּף הַחֻלִּין הַמְדַמְּעִים:

וְאֵין מַיִם שְׁאוּבִים פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחַת וְעֶשְׂרִים סְאִים מַי גְּשָׁמִים, מְמַלֵּא בַּבַּתְּחִי תְּשַׁע עֶשְׂרֵה סְאִין וּפוֹתְקָן לַמִּקְוֶה דֶּרֶךְ הַמְשָׁכָה וְהֵן טְהוֹרִים. וְאַף עַל גַּב דִּשְׁלִשָּׁה לֻגִּין מַיִם שְׁאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה, הַשְּׁאִיבָה כְּשֵׁרָה כְּשֶׁהִיא דֶּרֶךְ הַמְשָׁכָה וְהָיָה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה רֹב שִׁעוּר מִקְוֶה שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְאַחַת סְאִין מַי גְּשָׁמִים. וְהַיְנוּ לְפִי חֶשְׁבּוֹן, דְּאֵין הַשְּׁאוּבִים פּוֹסְלִים הַמִּקְוֶה כְּשֶׁהֵן דֶּרֶךְ הַמְשָׁכָה אֶלָּא אִם כֵּן הֵן עֶשְׂרִים סְאִים מַיִם שְׁאוּבִים, שֶׁאֵין שָׁם רֹב שִׁעוּר מִקְוֶה מִמֵּי גְּשָׁמִים. כָּךְ נִרְאֶה פֵּרוּשׁ מִשְׁנָה זוֹ, וְכֵן פֵּרַשְׁתִּיהָ בְּמַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק סְאָה תְּרוּמָה. אֲבָל בַּגְּמָרָא הָכִי פֵּרוּשָׁא, לְפִי חֶשְׁבּוֹן כֵּלִים, שֶׁאֵין שְׁלִשָּׁה לֻגִּין מַיִם שְׁאוּבִין פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה אֶלָּא אִם כֵּן נָפְלוּ לַמִּקְוֶה מְשֻׁלָּשָׁה כֵּלִים אוֹ פָּחוֹת, אֲבָל אִם נָפְלוּ מֵאַרְבָּעָה כֵּלִים אוֹ יוֹתֵר, אֵינָן פּוֹסְלִים, וְהַיְנוּ דְּקָאָמַר וְאֵין מַיִם שְׁאוּבִים פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן, שֶׁמְּחַשְּׁבִים הַכֵּלִים שֶׁמֵּהֶן נָפְלוּ שְׁלִשָּׁה לֻגִּין מַיִם לַמִּקְוֶה, וּמוֹנִין אוֹתָן, אִם הֵם שְׁלִשָּׁה כֵּלִים אוֹ פָּחוֹת פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה, וְאִם מְשֻׁלָּשָׁה כֵּלִים וּלְמַעְלָה, אֵין פּוֹסְלִין. וּמַתְנִיתִין רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חוֹנִי הִיא, דְּהוּא סָבַר שְׁלִשָּׁה לֻגִּין שֶׁנִּפְלוּ מִיּוֹתֵר מִשְּׁלִשָּׁה כֵּלִים אֵין פּוֹסְלִין, וְאֵינָהּ הֲלָכָה:

משנה ה

אֵין מֵי חַטָּאת נַעֲשִׂין מֵי חַטָּאת אֶלָּא עִם מַתַּן אֵפֶר. בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹתֵן אֶת הָאֵפֶר נַעֲשִׂים מֵי חַטָּאת, וְהִלְכָךְ בָּעֵינַן שֶׁיִּהְיוּ מַיִם תְּחִלָּה בַּכְּלִי וְאַחַר כָּךְ אֵפֶר. אֲבָל נָתַן אֵפֶר תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מַיִם, פָּסוּל, דְּהָא לֹא הָיוּ שָׁם מַיִם בְּשָׁעַת מַתַּן אֵפֶר כְּדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ מֵי חַטָּאת, וְתוּ לֹא מִעַבְדֵי מֵי חַטָּאת. וּקְרָא דִּכְתִיב (במדבר יט) וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים, לֹא שֶׁיִּתֵּן הַמַּיִם עַל הָאֵפֶר, דְּהָא כְּתִיב מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי, דְּמַשְׁמַע הַמַּיִם נְתוּנִים אֶל הַכְּלִי וְלֹא אֶל [הָאֵפֶר],

אֶלָּא, וְנָתַן עָלָיו, לְהַזְהִיר שֶׁאַחַר שֶׁיִּתֵּן [הָאֵפֶר] עַל הַמַּיִם יִעָרְבֵם בְּאֶצְבָּעוֹ יָפֶה וְיַחֲזִיר הַמַּיִם שֶׁתַּחְתָּיו עָלָיו:

אֵין בֵּית הַפָּרָס עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרָס. שֶׁדֶּה שֶׁנֶּחֱרַשׁ בָּהּ קֶבֶר, אִם חָזַר וְחָרַשׁ בֵּית הַפָּרָס וְשָׂדוֹת שֶׁסְּבִיבוֹתָיו, לֹא מַחְזִקִינַן לִשְׁאָר שָׂדוֹת כְּבֵית הַפָּרָס וְלוֹמַר שֶׁהַמַּחֲרֵשָׁה הוֹלִיכָה הָעֲצָמוֹת לַשָּׂדוֹת שֶׁסְּבִיבוֹתֶיהָ, דְּקֶבֶר אֶחָד לֹא עָבִיד בֵּית הַפָּרָס. אֶלָּא כָּל אוֹתָהּ שָׂדֶה שֶׁאָבַד בָּהּ הַקֶּבֶר שֶׁאֵין יָדוּעַ הֵיכָן הוּא, וּמְלֹא מַעֲנָה לְכָאן וּמְלֹא מַעֲנָה לְכָאן לְאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁרְגִילִים בְּנֵי הַבִּקְעָה לַחֲרֹשׁ שְׂדוֹתֵיהֶן, אִם לְמִזְרָח וּמַעֲרָב אוֹ צָפוֹן וְדָרוֹם, דְּשֶׁמָּא לְאֶחָד מִשְּׁנֵי רָאשֶׁיהָ הָיָה הַקֶּבֶר וּמִשָּׁם נִתְגַּלְגֵּל הָעֶצֶם לְתוֹךְ אַחַת מִן הַשָּׂדוֹת שֶׁמִּכָּאן וּמִכָּאן, וְכֵן שִׁעֲרוּ חֲכָמִים דִּמְלֹא הַמַּעֲנָה רְאוּיוֹת הָעֲצָמוֹת לְגַלְגֵּל עַל יְדֵי הַמַּחֲרֵשָׁה, טְפֵי לֹא. וְכַמָּה מְלֹא מַעֲנָה, מֵאָה אַמָּה:

וְאֵין תְּרוּמָה אַחַר תְּרוּמָה. הַשֻּׁתָּפִים שֶׁתָּרְמוּ זֶה אַחַר זֶה, תְּרוּמַת הָרִאשׁוֹן אֵינָהּ תְּרוּמָה, דְּכֵיוָן שֶׁחָזַר וְתָרַם, גַּלֵּי דַּעְתֵּיהּ דְּלֹא נִיחָא לֵיהּ בִּתְרוּמַת הָרִאשׁוֹן, וַהֲוֵי לֵיהּ רִאשׁוֹן תּוֹרֵם שֶׁלֹּא מִדַּעַת חֲבֵרוֹ, וְכֵן הַשֵּׁנִי. וּמַתְנִיתִין רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, וְאֵינָהּ הֲלָכָה. אֶלָּא אִם תָּרַם הָרִאשׁוֹן כַּשִּׁעוּר דְּהַיְנוּ אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, אֵין תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי תְּרוּמָה. וְאִם לֹא תָּרַם הָרִאשׁוֹן אֶלָּא בְּעֵין רָעָה, כְּגוֹן שֶׁתָּרַם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים, תְּרוּמַת הַשֵּׁנִי תְּרוּמָה:

וְאֵין תְּמוּרָה עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. דְּאָמַר קְרָא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ, וְלֹא תְּמוּרַת תְּמוּרָתוֹ:

וְלֹא הַוָּלָד עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. דְּאָמַר קְרָא וְהָיָה הוּא, וְלֹא הַוָּלָד:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַוָּלָד עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. דְּאָמַר קְרָא יִהְיֶה, לְרַבּוֹת אֶת הַוָּלָד. וְרַבָּנָן סְבְרֵי, יִהְיֶה, לְרַבּוֹת שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד, שֶׁאִם סָבַר [לְהָמִיר] שָׁחֹר [וְהֵמִיר] אֶת הַלָּבָן, דְּגַבֵּי קָדְשִׁים לֹא קַדִּישׁ מִשּׁוּם דַּהֲוֵי הֶקְדֵּשׁ בְּטָעוּת, וְגַבֵּי תְּמוּרָה קַדִּישׁ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. וּמִיהוּ אַף עַל גַּב דְּאֵין תְּמוּרָה עוֹשָׂה תְּמוּרָה, קַיְמָא לָן מְמִירִין וְחוֹזְרִין וּמְמִירִין בִּבְהֵמָה אַחַת, וַאֲפִלּוּ כַּמָּה בְּהֵמוֹת עַל בְּהֵמָה אַחַת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, בֵּין בְּבַת אַחַת בֵּין בָּזֶה אַחַר זֶה, כֻּלָּן תְּמוּרָה:

משנה ו

שֶׁלֹּא נֶאֱמַר אֶלָּא בִּבְהֵמָה. וְאִם הֶמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה:

קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה. דְּגַבֵּי תְּמוּרָה כְּתִיב קָרְבָּן, וְקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת לֹא אִקְּרוּ קָרְבָּן:

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַהֲלֹא הַמַּעֲשֵׂר בַּכְּלָל הָיָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן סְבִירָא לֵיהּ דְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת אִקְּרוּ קָרְבָּן, הִלְכָּךְ לֹא נַפְקָא לָן דְּלֹא עָבְדֵי תְּמוּרָה אֶלָּא מֵהָכָא:

וַהֲלֹא מַעֲשֵׂר בַּכְּלָל הָיָה. בִּכְלַל כָּל הַקָּדָשִׁים דְּעָבְדֵי תְּמוּרָה:

וְלָמָּה יָצָא. דִּכְתִיב בְּדִידֵיהּ דְּעוֹשֶׂה תְּמוּרָה, דִּכְתִיב גַּבֵּי מַעֲשֵׂר לֹא יְבַקֵּר בֵּין טוֹב לָרַע וְלֹא יְמִירֶנּוּ:

מַה מַּעֲשֵׂר קָרֵבָן יָחִיד. וְעוֹשֶׂה תְּמוּרָה, אַף כָּל קָרֵבָן יָחִיד עוֹשֶׂה תְּמוּרָה:

יָצְאוּ קָרְבְּנוֹת צִבּוּר. וְהַשְּׁתָּפִין. דְּמַעֲשֵׂר לֵיתֵיהּ בְּשֻׁתָּפוּת, כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק בָּתְרָא דִּבְכוֹרוֹת [דַּף כו], יִהְיֶה לְךָ וְלֹא שֶׁל שֻׁתָּפוּת:

יָצְאוּ קָרְבְּנוֹת בֶּדֶק הַבָּיִת. דְּאַף עַל גַּב דְּאִקְּרוּ קָרְבָּן כְּדִכְתִיב (במדבר לא) וַנַּקְרֵב אֶת קָרְבַּן ה' אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כְלִי זָהָב, אֵינוֹ קָרֵבָן מִזְבֵּחַ כְּמַעֲשֵׂר. וְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי לְעֵיל קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת לֹא אִקְּרוּ קָרְבָּן, סָבְרֵי, נְהִי דְּקָרְבּוּ ה' אִקְּרוּ, קָרְבָּן לַה' לֹא אִקְּרוּ כִּשְׁאָר קָרְבְּנוֹת מִזְבֵּחַ:

פרק ב

משנה א

יֵשׁ בְּקָרְבְּנוֹת הַיָּחִיד. וְקָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר אֵין נוֹהֲגִים אֶלָּא בִּזְכָרִים. דְּרֻבָּן עוֹלוֹת, וְעוֹלָה זָכָר הוּא, וְאֵין מְבִיאִין שְׁלָמִים אֶלָּא כִּבְשֵׂי עֲצֶרֶת דִּזְכָרִים הֵן, וְחַטָּאת שֶׁלָּהֶן נַמִּי כְּתִיב בְּכוּלְּהוּ שְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד:

קָרְבְּנוֹת הַיָּחִיד חַיָּבִין בְּאַחֲרָיוּתָן. כְּלוֹמַר, יֵשׁ מֵאוֹתָן שֶׁקִּבּוּעַ לָהֶן זְמַן שֶׁאֲפִלּוּ עָבַר זְמַנָּן חַיָּב לְהַקְרִיבָם, כְּגוֹן עוֹלַת יוֹלֶדֶת וְקָרְבְּנוֹת מְצֹרָע, אִם עָבַר שְׁמִינִי שֶׁלּוֹ חַיָּב לְהַקְרִיבָם לְאַחַר זְמַן. אֲבָל קָרְבְּנוֹת צִבּוּר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם זְמַן, אִם עָבַר זְמַנָּן בָּטֵל קָרְבָּנָן:

מִשֶּׁקָּרַב הַזָּבַח. שֶׁאִם קָרַב הַזָּבַח בִּזְמַנּוֹ וְלֹא קָרְבוּ נְסָכָיו עִמּוֹ, חַיָּבִין לְהַקְרִיבָם אֲפִלּוּ מִכָּאן וְעַד עֲשָׂרָה יָמִים. דִּכְתִיב בְּפָרָשַׁת פִּינְחָס בְּכֻלְּהוּ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים, לוֹמַר לְךָ מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם שֶׁל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר קְרֵבִים אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה וַאֲפִלּוּ לְמָחָר, אִם קָרְבוּ קָרְבָּן בִּזְמַנּוֹ וְלֹא נִזְדַּמְּנוּ לָהֶם מְנָחוֹת וּנְסָכִים, מַקְרִיבִין אוֹתָן כְּשֶׁיִּזְדַּמְּנוּ לָהֶן אֲפִלּוּ לְאַחַר כַּמָּה יָמִים:

חֲבֹתֵי כֹהֵן גָּדוֹל. דּוֹחִין שַׁבָּת וְטֻמְאָה. דִּכְתִיב בְּהוּ מִנְחַת תָּמִיד, הֲרֵי לְךָ כְּמִנְחָה שֶׁל תָּמִידִין שֶׁדּוֹחָה שַׁבָּת וְטֻמְאָה. דְּבַתְּמִיד כְּתִיב בְּמוֹעֲדוֹ, וְאָמְרִינַן בְּמוֹעֲדוֹ אַף בְּשַׁבָּת, אַף בְּטֻמְאָה, שֶׁאִם הָיוּ רֹב הַכֹּהֲנִים טְמֵאִים עוֹשִׂים אוֹתוֹ בְּטֻמְאָה:

פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים. פָּרוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל:

אֶלָּא שֶׁזְּמַנָּן קָבוּעַ. כְּלוֹמַר, אֵין הַטַּעַם תְּלוּי אֶלָּא בִּקְבִיעוּת הַזְּמַן, דְּכָל קָרְבָּן שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ וְאִם עָבַר הַזְּמַן אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִים, דּוֹחֶה שַׁבָּת וְטֻמְאָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ב

חַטֹּאת הַיָּחִיד שֶׁכִּפְּרוּ בְּעָלָיו. שֶׁאָבְדָה וְנִתְכַּפֵּר בְּאַחֶרֶת וְאַחַר כָּךְ נִמְצֵאת הָרִאשׁוֹנָה:

וְשֶׁל צִבּוּר. שֶׁכִּפְּרוּ בְּאַחֶרֶת:
אֵינָן מֵתוֹת. דְּחַטָּאוֹת הַמֵּתוֹת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הִיא, וּסְבִירָא לֵיהּ לְתַנָּא קַמָּא דְּלָיְחִיד גְּמִירֵי וְלֹא לְשֶׁל צִבּוּר:
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר יָמוּתוּ. דִּבְשֶׁל צִבּוּר נַמִּי גְּמִירֵי:
אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מַה מָּצִינוּ. כְּלוֹמַר, קַיְמָא לָן חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת מֵתוֹת, שֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ, וְשֶׁכִּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ בְּאַחֶרֶת, וְשֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ, וְלַד חַטָּאת, וּתְמוּרַת חַטָּאת. וְכִי הֵיכִי דְּתָלַת מִנַּיְהוּ לָאו בְּצִבּוּר גְּמִירֵי, דְּהָא לֹא מַשְׁכַּחַת לְהוּ בְּקָרְבָּנוֹת צִבּוּר, וְלַד חַטָּאת לֹא מַשְׁכַּחַת לַהּ בְּצִבּוּר, שֶׁאֵין חַטַּאת נְקֵבָה בְּצִבּוּר, וּתְמוּרַת חַטָּאת נַמִּי אֵין קָרְבַּן צִבּוּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, וְשֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ אֵין צִבּוּר מֵתִים:
אַף שֶׁכִּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ וְשֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ. אַף עַל גַּב דְּאֶפְשָׁר דְּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּצִבּוּר, לֹא גְּמִירֵי דְּמֵתוֹת:
בְּיָחִיד דְּבָרִים אֲמוּרִים. דְּמֵתוֹת: **אֲבָל לֹא בְּצִבּוּר**. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ג

וְאֵין תְּמוּרָה עוֹשָׂה תְּמוּרָה. דִּתְמוּרָתוֹ אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא תְּמוּרַת תְּמוּרָתוֹ:
אֲבָרִים וַעֲבָרִים לֹא מְמִירִים. דִּבְהֵמָה בִּבְהֵמָה כְּתִיב:
עַל בַּעֲלַת מוּם קָבוּעַ. שֶׁאִם הֵמִיר בֶּהֱמַת חֻלִּין בַּעֲלַת מוּם בִּבְהֵמָה תְּמִימָה שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, חֻלָּה עָלֶיהָ קְדֻשָּׁה חֲמוּרָה כָּל כָּךְ שֶׁאִם יִפְדּוּהָ לֹא תֵּצֵא לְחֻלִּין לִגְזֵז וְלַעֲבֹד, אֶלָּא כְּדִין קָדָשִׁים שֶׁקָּדַם הֶקְדֵּשָׁן אֶת מוּמָן שֶׁכְּשֶׁפּוֹדִין אוֹתָן אֵין בָּהֶן הֶתֵּר גִּזָּה וַעֲבוֹדָה אֶלָּא הֶתֵּר אֲכִילָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקָדָשִׁים שֶׁאִם קָדַם מוּמָן לְהֶקְדֵּשָׁן יוֹצְאִין לְחֻלִּין עַל יְדֵי פִּדְיוֹן לִגְזֵז וְלַעֲבֹד, אֲבָל בִּתְמוּרָה גַּלֵּי קְרָא טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב, לֹא הִפְרִישׁ בֵּין תָּם לְבַעַל מוּם:
עָשָׂה שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד בַּתְּמוּרָה. שֶׁאִם סָבוּר לוֹמַר שׁוֹר שָׁחוֹר שֶׁיֵּצֵא מִבֵּיתִי תְּחִלָּה יְהֵא תְּמוּרָה תַּחַת זוֹ, וְיָצָא מִפִּיו שׁוֹר לָבָן, גַּבֵּי תְּמוּרָה קִדֵּישׁ וְלוֹקֶה, דְּגַלֵּי בֵּיהּ קְרָא יִהְיֶה קֹדֶשׁ, לְרַבּוֹת שׁוֹגֵג כְּמֵזִיד. אֲבָל בִּכְהַאי גַּוְנָא לַקָּדָשִׁים, אִם בַּעַל מוּם הוּא, לַמִּזְבֵּחַ לֹא קִדֵּישׁ וְאֵינוֹ לוֹקֶה, דְּהֶקְדֵּשׁ טָעוּת אֵינוֹ הֶקְדֵּשׁ:
הַכֹּלְאַיִם. הַבָּא מִתַּיִשׁ וְרָחֵל:
לֹא קִדֵּשׁוּ. בִּתְמוּרָה. וְאַף עַל גַּב דִּתְמוּרָה חֻלָּה קְדֻשָּׁתָהּ עַל בַּעַל מוּם קָבוּעַ, אֵינָהּ חֻלָּה עַל אֵלּוּ:
וְלֹא מַקְדִּישִׁים. אֲחֵרִים בִּתְמוּרָה, אִם קְדֻשִּׁים הֵם. וּטְרֵפָה מַשְׁכַּחַת לַהּ שֶׁהִיא קְדוֹשָׁה, כְּגוֹן שֶׁהִקְדִּישׁ בְּהֵמָה וְאַחַר כָּךְ נִטְרְפָה, וּבְזוֹ הֲצָרַךְ לוֹמַר דְּאַף עַל פִּי שֶׁקְּדוֹשָׁה הִיא, אֵין עוֹשָׂה תְּמוּרָה. אֲבָל כִּלְאַיִם וְטֻמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס, מִתְּחִלַּת בְּרִיָּתָן נִתְקַלְקְלוּ וְאִי אַתָּה מוֹצֵא בָּהֶן

קָדֶשָׁה אֶלָּא בְּוֹלְדֵי קָדָשִׁים, שֶׁקִּדְּשָׁה אִמָּם קֹדֶם שֶׁנִּתְעַבְּרָה, דְּהַשְׁתָּא מַאֲלֵיהֶן קְדֵשִׁים, דְּיֶרֶךְ אִמָּן הֵן, וּבָהֶן הֶצְרֵךְ לוֹמַר דְּאֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה. וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר בִּשְׁאָר וְלַד קָדָשִׁים עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. וְלֹא דָּמוּ לְבַעַל מוּם, דְּבַעַל מוּם יֵשׁ בְּמִינוֹ קָרְבָּן, אֲבָל הָנָךְ אֵין בְּמִינָן קָרְבָּן וַחֲשִׁיבֵי כִּבְהֵמָה טְמֵאָה שֶׁאֵינָהּ עוֹשָׂה תְּמוּרָה. וּכְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר קַיְמָא לָן, דְּלֵיכָּא מַאן דְּפָלֵיג עֲלַיְיהוּ בְּהָא:

פרק ג

משנה א

אֵלּוּ קָדָשִׁים. וּוְלַד וְלָדָן עַד סוֹף הָעוֹלָם. בַּגְּמָרָא פָּרִיךְ, כֵּיוָן דְּתָנֵי וְלָדָן וּוְלַד וְלָדָן, עַד סוֹף הָעוֹלָם לָמָּה לִי. מִשּׁוּם דְּשַׁמְעֵיהּ תַּנָּא דִּידָן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר לְקַמָּן וְלַד שְׁלָמִים לֹא יִקָּרֵב שְׁלָמִים, מִשּׁוּם הָכִי תָּנָא וְלַד וְלָדָן עַד סוֹף הָעוֹלָם, כְּלוֹמַר, לֹא מִיבַּעְיָא בּוֹלְדָן דְּלֹא מוֹדֵינָא לָךְ, אֶלָּא אֲפִלּוּ עַד סוֹף הָעוֹלָם לֹא מוֹדֵינָא לָךְ:

וְלַד שְׁלָמִים לֹא יִקָּרֵב שְׁלָמִים. אֶלָּא כּוֹנְסוֹ לְכִפָּה וּמֵת. מִשּׁוּם גְּזֵרָה, דְּאִי אָמְרִתְּ וְלַד שְׁלָמִים יֵשׁ לוֹ תַּקָּנָה, אָתֵי לְשַׁהוֹיֵי לָאֵם עַד שֶׁתֵּלֵד וִיגַדֵּל עֲדָרִים מִן הַוּלָדוֹת וְאָתוּ בְּהוּ לִידֵי גִּזָּה וַעֲבוֹדָה:

לֹא נֶחְלְקוּ עַל וְלַד וְלַד שְׁלָמִים. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בּוֹלַד וְלַד שְׁלָמִים דְּלֹא יִקָּרֵב, שֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ נִכֶּרֶת מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו דִּלְגַדֵּל עֲדָרִים בָּעֵי. וּפְסַק הַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא (שולד) וְלַד וְלָדָן עַד סוֹף הָעוֹלָם הֲרֵי אֵלּוּ כִּשְׁלָמִים:

הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. דְּלֹא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְעֵדוּת זֶה אֱמֶת וַהֲלָכָה:

וְאָכְלוּ וְלָדָהּ שְׁלָמִים בָּחָג. בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת קָאָמַר, שֶׁאִם הָיָה מַמְתִּין וּמְצַפֶּה לְחַג הַסֻּכּוֹת, נִמְצָא עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יב) וּבָאתָ שָׁמָּה וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה, דְּמַשְׁמַע בְּרֶגֶל רִאשׁוֹן שֶׁתָּבֹא שָׁמָּה, תָּבִיא כָּל נְדָרִים שֶׁעָלֶיךָ. מִיהוּ בְּלָאו דְּלֹא תְּאַחֵר אֵינוֹ עוֹבֵר עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו שָׁלֹשׁ רְגָלִים:

משנה ב

הֲרֵי אֵלּוּ כְּתוֹדָה. אֲמוּרִיהֶן קְרֵבִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְהַבָּשָׂר נֶאֱכָל לְיוֹם וְלַיְלָה:

וּבִלְבַד שֶׁאֵינָן טְעוּנִין לֶחֶם. דִּכְתִיב עַל לֶחֶם הַתּוֹדָה, הַתּוֹדָה עַצְמָהּ טְעוּנָה לֶחֶם, וְלֹא וְלָדָהּ וּתְמוּרָתָהּ טְעוּנִים לֶחֶם:

תְּמוּרַת עוֹלָה. כְּגוֹן הֵמִיר זָכָר בְּעוֹלָה:

וְוֶלֶד תְּמוּרָתָהּ. כְּגוֹן הֵמִיר נְקֵבָה בְּעוֹלָה, דְּנִקְבָה מִתְקַדֶּשֶׁת בִּתְמוּרַת עוֹלָה, וְיָלְדָה הַתְּמוּרָה זָכָר:

משנה ג

וְיָבִיא בְּדָמָיו עוֹלָה. וְרִישָׁא דְּקָתָנֵי הֲרֵי אֵלּוּ כְּעוֹלָה גַּבֵּי וָלָד שֶׁל תְּמוּרָה, מִשּׁוּם דְּהֶקְדֵּשׁ רִאשׁוֹן שֶׁבָּאוּ אֵלּוּ כֻּלָּם מִכֹּחוֹ הוּא קָרֵב, דְּזָכָר הוּא. אֲבָל הָכָא בְּמַפְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָה, הֶקְדֵּשׁ רִאשׁוֹן שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִכֹּחוֹ נְקֵבָה הִיא וְאֵינָהּ קְרֵבָה, הִלְכָּךְ אֵינוֹ כְּעוֹלָה אֶלָּא יִמָּכֵר וְיָבִיא בְּדָמָיו עוֹלָה:

הַמַּפְרִישׁ נְקֵבָה לְאָשָׁם. וְאֵין אָשָׁם בָּא מִן הַנְּקֵבָה:

תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב. עַד שֶׁיִּפֹּל בָּהּ מוּם. וּבַגְּמָרָא פָּרֵיךְ, וְתַמָּכֵר בְּלֹא מוּם, דְּהוֹאִיל וְלֹא חַזְיָא לְמִלְּתֵיהּ מוּם גָּמוּר הוּא זֶה וְלֹא קָדְשָׁה אֶלָּא לְדָמֶי, וְתִמָּכֵר מִיָּד וְיָבִיא בְּדָמֶיהָ אָשָׁם. וּמְשַׁנֵּי, הוֹאִיל וּנְחַת לַהּ קְדֻשַּׁת דָּמִים, נָחֲתָה לַהּ נַמֵּי קְדֻשַּׁת הַגּוּף לְהָא מִלְּתָא דְּבָעֵינַן מוּם:

אִם קָרַב אֲשָׁמוֹ. וְתוּ לֹא צָרִיךְ לְאָשָׁם:

יִפָּלוּ דָּמֶיהָ לִנְדָבָה. לַשּׁוֹפָרוֹת שֶׁמַּמְקְדְּשׁ שֶׁמֵּהֶן הָיוּ נוֹטְלִים לְהָבִיא לִנְדַבַת צִבּוּר:

תִּמָּכֵר שֶׁלֹּא בְּמוּם. דְּהוֹאִיל וְלֹא חַזְיָא לְאָשָׁם אֵין לָךְ מוּם גָּדוֹל מִזֶּה, וְלֹא קָדְשָׁה קְדֻשַּׁת הַגּוּף, וְתִמָּכֵר מִיָּד וְיָבִיא בְּדָמֶיהָ אָשָׁם. וְאַף עַל גַּב דְּגַבֵּי מַפְרִישׁ נְקֵבָה לְעוֹלָה לֹא פָּלֵיג רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּבָעְיָא מוּם, הָתָם הוּא דְּאִיכָּא שֵׁם עוֹלָה בִּנְקֵבָה, דְּאַשְׁכְּחַן עוֹלַת נְקֵבָה בְּעוֹף, אֲבָל אָשָׁם נְקֵבָה לֹא מָצִינוּ, הִלְכָּךְ הֵינוּ מוּמָא וְלֹא קָדְשָׁה אֶלָּא לְדָמֵי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

תְּמוּרַת אָשָׁם וְכוּ'. כֻּלָּן יִרְעוּ, דַּהֲלָכָה הִיא כָּל שֶׁבַּחַטָּאת מֵתָה, בָּאָשָׁם רוֹעֶה, וּתְמוּרַת חַטָּאת מֵתָה:

יָמוּתוּ. דְּאִית לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם, מַה בַּחַטָּאת מֵתָה אַף בָּאָשָׁם מֵתָה:

יָבִיא בְּדָמֵיהֶן עוֹלוֹת. דְּמוֹתָרוֹת לִנְדַבַת יָחִיד אָזְלֵי וְלֹא לִנְדַבַת צִבּוּר:

אָשָׁם שֶׁמֵּתוּ בְעָלָיו אוֹ שֶׁכִּפְּרוּ בְעָלָיו בְּאַחֵר. דִּבְחַטָּאת תָּמוּת, וּבָאָשָׁם יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב:

משנה ד

וַהֲלֹא אַף הַנְּדָבָה עוֹלָה. פֵּרוּשֵׁי קַמְפְּרֵשׁ מַאי בֵּינַיְיהוּ:

בִּזְמַן שֶׁהִיא בָאָה חוֹבָה. שֶׁהִיא מֻטֶּלֶת עַל הַיָּחִיד לְהַקְרִיבָהּ. סוֹמֵךְ עָלֶיהָ כוּ':

וְאִם הָיָה כֹּהֵן. אוֹתוֹ שֶׁהִפְרִישׁ אָשָׁם וְנִתְכַּפֵּר בְּאַחֵר וְנִתְקוּ לְרֹאשׁוֹן בִּרְעִיָּה:

עֲבוֹדָתָהּ וְעוֹרָהּ. שֶׁל עוֹלָה הַקְּנוּיָה מִדְּמֵי אוֹתוֹ אָשָׁם, שֶׁלּוֹ הִיא, שֶׁהוּא עַצְמוֹ מַקְרִיבָהּ וְנוֹטֵל הָעוֹר, וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ מִן הַמִּשְׁמָר שֶׁל אוֹתָהּ שַׁבָּת:

אֵינוֹ סוֹמֵךְ עָלֶיהָ. דִּנְדַבַת צִבּוּר אֵין בָּהֶם סְמִיכָה:

וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא כֹּהֵן עֲבוֹדָתָהּ וְעוֹרָהּ לְאַנְשֵׁי מִשְׁמָר. שֶׁהֲרֵי שֶׁל צִבּוּר הוּא וְאֵין כֹּהֵן שֶׁל מִשְׁמָר אַחֵר רַשַּׁאי לְהַקְרִיב, דִּכְתִיב (דברים יח) לְבַד מִמְכָּרָיו עַל הָאָבוֹת, מַה שֶּׁמָּכְרוּ הָאָבוֹת זֶה לָזֶה, טֹל אַתָּה אֶת שַׁבַּתְּךָ וַאֲנִי אֶטֹּל אֶת שַׁבַּתִּי. וַהֲלָכָה כִּדְבָרֵי חֲכָמִים:

משנה ה

חֲרֵי אֵלּוּ כִּבְכוֹר וּכְמַעֲשֵׂר. כְּקָדְשֵׁי בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, שֶׁאֵין נִשְׁחָטִים בְּאַטְלִיס, דְּהַיְנוּ בַּשּׁוּק שֶׁמּוֹכְרִין בּוֹ הַבָּשָׂר, אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁנָּפַל בָּהֶן מוּם וְנִפְדּוּ:

חוּץ מֵהַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר. מִפְּנֵי שֶׁאֵין הֶנְאָה לַהֶקְדֵּשׁ בִּמְכִירָה, דְּדָמֵי בְּכוֹר לַכֹּהֵן, וּדְמֵי מַעֲשֵׂר לַבְּעָלִים וּמְשׁוּם הֶנְאָה דִּידְהוּ לֹא מְזַלְזְלִינַן בַּקָּדָשִׁים:

וּבָאִין מְחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר. שֶׁאֵינָן בָּאִים לְכַתְּחִלָּה מִחוּצָה לָאָרֶץ, כְּדִמְפָרֵשׁ טַעֲמָא לְקַמָּן. אֲבָל אִם בָּאוּ תְּמִימִים, יִקָּרְבוּ:

לַבְּעָלִים. בְּכוֹר לַכֹּהֵן, וּמַעֲשֵׂר לְיִשְׂרָאֵל:

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מַה טַּעַם. שֶׁהַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר אֵינָן בָּאִין מְחוּצָה לָאָרֶץ כִּשְׁאָר קָדָשִׁים:

שֶׁבְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה בִּמְקוֹמָן. יֵשׁ לָהֶם תַּקָּנָה בִּמְקוֹמָן שֶׁיִּרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְיֵאָכְלוּ בְּמוּמָן לַבְּעָלִים:

וּשְׁאָר כָּל הַקָּדָשִׁים. אַף עַל פִּי שֶׁנָּפַל בָּהֶן מוּם הֲרֵי הֵן בִּקְדֻשָּׁתָן, וְצָרִיךְ אַתָּה לִפְדּוֹתָן וּלְהַעֲלוֹת דְּמֵיהֶן וּלְהַקְרִיבָן, וְהוֹאִיל וְסוֹפָן לְהַעֲלוֹת דְּמֵיהֶן, יַעֲלוּ הֵן עַצְמָן וְיִקָּרְבוּ. וּפְסַק הַהֲלָכָה, דִּבְכוֹר וּמַעֲשֵׂר שֶׁעָלוּ מְחוּצָה לָאָרֶץ תְּמִימִים לֹא יִקָּרְבוּ, דִּכְתִיב (דברים יד) וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וגו' מַעֲשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ, מִמָּקוֹם שֶׁאַתָּה מַעֲלֶה מַעֲשֵׂר וְדָגָן אַתָּה מַעֲלֶה בְּכוֹר, וּמִמָּקוֹם שֶׁאֵין אַתָּה מַעֲלֶה מַעֲשֵׂר דָּגָן, אֵין אַתָּה מַעֲלֶה בְּכוֹר. וּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה נַמִּי אִתַּקַּשׁ לְמַעֲשֵׂר דָּגָן:

פרק ד

משנה א

וְלַד חַטָּאת. שֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ. לֹא חָזְיָא לְהַקְרִיבָהּ חַטָּאת, דְּבַת שְׁנָתָהּ כְּתִיב. מִיהוּ מְשׁוּם הַאי פְּסוּלָא לְחוֹדֵיהּ אֵינָהּ מֵתָה, אֶלָּא תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב עַד דְּאֵיכָא תַּרְתֵּי לְרֵיעוּתָא, שֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ וְאָבְדָה, אוֹ שֶׁאָבְדָה וְנִמְצֵאת בַּעֲלַת מוּם. וְהָכִי מְתָרֵץ לְמַתְנִיתִין בַּגְּמָרָא, דְּהַאי וְשֶׁאָבְדָה דְּקָתָנֵי, עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן, וְהָכִי קָאָמַר, שֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ וְאָבְדָה, וְשֶׁאָבְדָה וְנִמְצֵאת בָּהּ מוּם:

אִם מִשֶּׁכִּפְּרוּ הַבְּעָלִים. אִם לְאַחַר שֶׁנִּמְצֵאת זֹאת כִּפְּרוּ הַבְּעָלִים בְּאַחֶרֶת:

תָּמוּת. וַאֲפִלּוּ לְרַבָּנָן דִּפְלִיגֵי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי לְקַמָּן בְּפֶרְקִין וְאָמְרֵי דְּאֵין חַטָּאת מֵתָה אֶלָּא שֶׁנִּמְצֵאת לְאַחַר שֶׁנִּתְכַּפְּרוּ הַבְּעָלִים, בְּהָא מוֹדוּ, הוֹאִיל וְאִיכָּא תַּרְתֵּי לְרֵיעוּתָא, דְּעָבְרָה שְׁנָתָהּ וְאָבְדָה, אוֹ אָבְדָה וְנִמְצֵאת בַּעֲלַת מוּם. אֲבָל אָבְדָה לְחוֹדָהּ, הוֹאִיל וְנִמְצֵאת קֹדֶם כַּפָּרָה, אַף עַל גַּב שֶׁלְּאַחַר שֶׁנִּמְצֵאת נִתְכַּפְּרוּ הַבְּעָלִים בְּאַחֶרֶת, אֵינָהּ מֵתָה אֶלָּא תִּרְעֶה:

לֹא נֶהֱנִים. מִדְּרַבָּנָן:

וְלֹא מוֹעֲלִין. אִם נֶהֱנוּ מֵהֶן, פְּטוּרִים מִקָּרְבָּן מְעִילָה. דְּכֵיוָן דְּלֹא הִיא וְלֹא דְּמֶיהָ קְרֵבִים, אָזְלָא קְדֻשָּׁתָהּ:

וְאִם עַד שֶׁלֹּא כִּפְּרוּ הַבְּעָלִים. שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִתְכַּפֵּר בְּאַחֶרֶת:

תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב. וְאַעֲבְרָהּ שְׁנָתָהּ קָאֵי. דְּאוֹתָהּ שֶׁאָבְדָה וְנִמְצֵאת בַּעֲלַת מוּם, תִּמָּכֵר מִיָּד וְיָבִיא בְּדָמֶיהָ אַחֶרֶת:

וְעוֹשָׂה תְמוּרָה. הוֹאִיל וְדָמֶיהָ עוֹמְדִים לִקָּרֵב. דְּדָבָר הָעוֹמֵד כְּדֵי שֶׁיִּרְעֶה וְיִסְתָּאֵב עוֹשֶׂה תְּמוּרָה:

משנה ב

וְאַחַר כָּךְ נִמְצֵאת הָרִאשׁוֹנָה תָּמוּת. דַּהֲוֵי חַטָּאת שֶׁנִּתְכַּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ בְּאַחֶרֶת:

יֵלְכוּ לְיַם הַמֶּלַח. כָּל הֵיכָא דְּאִי הַוְיָא חַטָּאת הַוְיָא מֵתָה, מָעוֹת נַמִּי אָזְלֵי לְיַם הַמֶּלַח:

משנה ג

יָבִיא מֵאֵלּוּ וּמֵאֵלּוּ. יְעָרְבֵם יַחַד. דְּכֵיוָן דְּמִתְרַוְיָהוּ מַיְתֵי, לֹא הֲוֵי חַטָּאת שֶׁנִּתְכַּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ בְּאַחֶרֶת. אֲבָל אִי הֲוָה מַיְתֵי מֵחַד מִנַּיְהוּ, מְדַחוּ אַחֲרִינֵי, דַּהֲווּ לְהוּ דְּמֵי חַטָּאת שֶׁכִּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ בְּאַחֶרֶת:

וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ לְנָדָבָה. דַּהֲווּ כִּשְׁאָר מוֹתָרוֹת שֶׁל חַטָּאת דְּאָזְלֵי לִנְדָבָה:

וַהֲרֵי חַטָּאת בַּעֲלַת מוּם. אֲבָל אִם חַטָּאת תְּמִימָה, תִּקָּרֵב הִיא וְהַמָּעוֹת יֵלְכוּ לְיַם הַמֶּלַח, הוֹאִיל וְכִפְּרוּ הַבְּעָלִים בְּאַחֶרֶת. וְכָל הָנָךְ אֲלִיבָּא דְּרַבִּי דְּאָמַר אֲבוּדָה בִּשְׁעַת הַפְּרָשָׁה כְּגוֹן הָנָךְ מָעוֹת דְּנִמְצְאוּ קֹדֶם כַּפָּרָה, אָזְלֵי לְיַם הַמֶּלַח:

וְהַשְּׁנִיָּה תָּמוּת דִּבְרֵי רַבִּי וַחֲכָמִים אוֹמְרִים כו'. הַכֹּל מוֹדִים בְּמִתְכַּפֵּר בְּשֶׁאֵינָהּ אֲבוּדָה, שֶׁאֲבוּדָה מֵתָה. לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא בְּמִתְכַּפֵּר בַּאֲבוּדָה, דְּרַבִּי סָבַר הַמַּפְרִישׁ לְאָבוּד כְּאָבוּד דָּמַי, כְּלוֹמַר הַמַּפְרִישׁ תַּחַת קָרְבָּן אָבוּד, דֵּינוֹ כְּאָבוּד. וְכִי הֵיכִי דְּאִם נִתְכַּפֵּר בְּשֶׁאֵינוֹ אָבוּד, הָאָבוּד הַנִּשְׁאָר כְּשֶׁיִּמָּצֵא דֵּינוֹ שֶׁיָּמוּת, הָכִי נַמִּי כִּי נִתְכַּפֵּר בְּאֶחָד מֵהֶן וְאָבְדוּ בַּאֲבוּדִים, יֵלְכוּ שֶׁאֵינָן אֲבוּדִים לְיַם הַמֶּלַח. וְרַבָּנָן סָבְרֵי, לֹא אָמְרִינַן הַמַּפְרִישׁ לְאָבוּד כְּאָבוּד דָּמַי, וְדַוְקָא הַמִּתְכַּפֵּר בְּשֶׁאֵינָהּ אֲבוּדָה וְהָאֲבוּדָה נִשְׁאֲרָה, הָאֲבוּדָה מֵתָה וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּמְצֵאת קֹדֶם כַּפָּרָה. אֲבָל אִם נִתְכַּפֵּר בַּאֲבוּדָה וְנִשְׁאֲרָה שֶׁאֵינָהּ אֲבוּדָה, אֵינָהּ מֵתָה, אֶלָּא תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ד

מוֹכְרָהּ וְיָבִיא בְּדָמֶיהָ אַחֶרֶת. דְּמִכִּי מְכָרָהּ לְאַחֵר, חֲשִׁיבָה כְּאִלּוּ אֵינָהּ בָּעוֹלָם. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהִיא תַּחַת בַּעֲלָהּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְכַּפֵּר בְּאַחֶרֶת, תְּמוּת. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר,

כָּל זְמַן שֶׁהִיא בָּעוֹלָם לְאַחַר שֶׁנִּתְכַּפְּרוּ הַבָּעָלִים בְּאַחֶרֶת, בֵּין שֶׁהִיא תַּחַת בַּעְלָהּ בֵּין בְּיַד אֲחֵרִים, תָּמוּת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

פרק ה

משנה א

כֵּיצַד מַעֲרִימִין עַל הַבְּכוֹר. לְהַפְקִיעוֹ מִכֹּהֵן וּלְהַקְרִיבוֹ לְחוֹבָתוֹ:

יָלְדָה זָכָר יִקָּרֵב עוֹלָה. דִּבְכוֹר לֹא קַדִּישׁ אֶלָּא מֵרֶחֶם, וְכֵיוָן דְּמֵעִקָּרָא אַתְפְּסֵיהּ בְּקֻדֻּשָּׁה אַחֲרִיתָא, תּוּ לֹא חָיְלָא עֲלֵיהּ קֻדֻּשַּׁת בְּכוֹרָה:

וְאִם נִקְּבָה זִבְחֵי שְׁלָמִים. לָאו בִּמְבֻכֶּרֶת מִיָּרֵי, דְּאֵין הַנְּקֵבָה קְדוּשָּׁה בִּבְכוֹרָה דְּבָעֵי לְאַעֲרוֹמֵי עֲלַהּ. אֶלָּא בְּבֶהֱמַת קָדָשִׁים, דְּאִם חַטָּאת הִיא וְנִתְעַבְּרָה וְרוֹצֶה לְהַעֲרִים שֶׁלֹּא יֵלֵךְ לְמִיתָה, דְּוֹלֶדֶת חַטָּאת לְמִיתָה אָזֵיל, יְשַׁנֶּנּוּ לִקְדֻשָּׁה אַחֶרֶת. [וְקַמַשְׁמַע לָן] וְלָדוֹת קָדָשִׁים בַּהֲוָיָתָן קְדוּשִׁים וְלֹא בְּמֵעֵי אִמָּן, וְכֵיוָן דַּעֲדַיִן לֹא קָדְשׁוּ קְדֻשַּׁת אִמָּן, מָצֵי לְאַרְכּוֹבֵי עֲלַיְהוּ קְדֻשָּׁה אַחֲרִיתִי, דִּלְכִי מִתְיְלִיד לֹא הָוֵי חַטָּאת:

משנה ב

יָלְדָה שְׁנֵי זְכָרִים. בְּבֶהֱמַת חֻלִּין מִיָּרֵי. דְּאִי בְּבֶהֱמַת קָדָשִׁים, הֵיאַךְ דְּאִקְדִּישָׁה עוֹלָה לֶהֱוֵי עוֹלָה, וְאִידָךְ קַאֵי בִּקְדֻשָּׁתָהּ דְּאִמִּיהּ. אֶלָּא וַדַּאי בְּבֶהֱמַת חֻלִּין, וּלְפִיכָךְ הַאי דְּלֹא קַדִּישׁ דָּמָיו חֻלִּין. וּמִיהוּ עַל שְׁנֵיהֶם חָלָה קְדֻשַּׁת עוֹלָה, דְּהָא אָמַר אִם זָכָר עוֹלָה, וּמְשׁוּם דְּאִיהוּ לֹא נָדַר אֶלָּא חָדָא, הִלְכָּךְ יִקָּרֵב הָאֶחָד לְנִדְרוֹ וְהַשֵּׁנִי יִמָּכֵר לְצָרְכֵי עוֹלָה וְדָמָיו חֻלִּין:

אֵין קְדֻשָּׁה חָלָה עֲלֵיהֶן. דְּוֹלְדוֹת קָדָשִׁים בַּהֲוָיָתָן הֵן קְדוֹשִׁים וְלֹא מִמְּעֵי אִמָּן, וְכֵיוָן דְּהָנָךְ בִּיצִיאָתָן מִן הָרֶחֶם אֵינָן רְאוּיִין לְהַקְרָבָה, לֹא קַדְּשֵׁי. וַחֲכָמִים פְּלִיגֵי עַל רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְסָבְרֵי דְּוֹלְדוֹת קָדָשִׁים בְּקֻדֻּשַּׁת אִמָּן קַיְמֵי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ג

הָאוֹמֵר. עַל וְלָדָהּ שֶׁל בְּהֵמָה מְעֻבֶּרֶת:

וְלָדָהּ שֶׁל זוֹ עוֹלָה וְהִיא שְׁלָמִים דִּבְרֵיו קַיָּמִין. שֶׁהֲרֵי קֻדֻּשַּׁת הַוָּלָד קַדְמָה. אֲבָל אָמַר הִיא שְׁלָמִים בְּרִישָׁא, לָהּ וּלְכָל דְּאִית בָּהּ אַקְדּוּשָׁהּ, וְהָוֵי כְּמַקְדִּישׁ שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת לִשְׁלָמִים, וְכִי הָדַר וְאָמַר וְלָדָהּ עוֹלָה, הָוֵי הַוָּלָד שְׁלָמִים. וְהָכָא לֹא שַׁיְּךְ לְמֵימַר בַּהֲוָיָתָן וּבְמֵעֵי אִמָּן, דְּכִי אָמְרִינַן בַּהֲוָיָתָן וְלֹא בְּמֵעֵי אִמָּן, הָנֵי מִלֵּי בְּהִקְדִּישָׁהּ וּלְבַסּוֹף נִתְעַבְּרָה, דְּאִיהוּ לֹא אַתְפְּסֵיהּ לְעֻבָּר שׁוּם קֻדֻּשָּׁה, אֶלָּא מִקֻּדֻּשַּׁת אִמֵּיהּ קָא קַדִּישׁ. אֲבָל בְּמַקְדִּישׁ מְעֻבֶּרֶת, חֲשִׁיב עֻבָּר לְקִבּוֹלֵי קֻדֻּשָּׁה. וְרַבִּי מֵאִיר אִית לֵיהּ תִּפֹּס לָשׁוֹן רִאשׁוֹן:

אִם לְכָךְ נִתְכַּוֵּן מִתְּחִלָּה. כְּשֶׁאָמַר הִיא שְׁלָמִים לֹא נִתְכַּוֵּן לְוָלָדָהּ:

הוֹאִיל וְאִי אֶפְשָׁר לִקְרוֹת שְׁנֵי שֵׁמוֹת כְּאַחַת. שֶׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאַחַת: **דִּבְרֵיהֶן כַּיָּמִין**. דְּאַף בִּגְמַר דְּבָרָיו אָדָם נִתְפָּס:

נִמְלַךְ וְאָמַר וְלָדָהּ עוֹלָה. אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר בּוֹ תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר וְאָמַר וְלָדָהּ עוֹלָה, לֹא אָמַר כְּלוּם, הוֹאִיל וּבְשָׁעָה שֶׁהִקְדִּישׁ אִמּוֹ לִשְׁלָמִים לֹא נִתְכַּוֵּן שֶׁיִּהְיֶה הַוָּלָד עוֹלָה. מִשּׁוּם דְּקַיְמָא לָן כָּל תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר כְּדִבּוּר דָּמֵי, חוּץ מִמַּקְדִּישׁ וּמֵימַר וּמְגַדֵּף וְעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וּמְקַדֵּשׁ וּמְגָרֵשׁ, דְּהָנָךְ שִׁשָּׁה אֵין הַחֲזָרָה מוֹעֶלֶת בָּהֶן אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר בּוֹ תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ד

תְּמוּרַת עוֹלָה תְּמוּרַת שְׁלָמִים. גְּרִסִינַן, וְלֹא גָּרְסִינַן וּתְמוּרַת שְׁלָמִים:

הֲרֵי זוֹ תְּמוּרַת עוֹלָה. דִּתְפֹס לְשׁוֹן רִאשׁוֹן:

דִּבְרֵיהֶן כַּיָּמִין. וְחֻצְיָהּ תְּמוּרַת עוֹלָה וְחֻצְיָהּ תְּמוּרַת שְׁלָמִים. וְהַאי דְּלֹא קָאָמַר תְּמוּרַת עוֹלָה וּשְׁלָמִים וְאָמַר תְּמוּרָה אַתַּרְוַיְיהוּ, מִשּׁוּם דְּסָבַר אִי אֲמַרְנָא תְּמוּרַת עוֹלָה וּשְׁלָמִים תִּהְיֶה קְדוּשָּׁה וְלֹא קְרֵבָה, כְּדֵין הָאוֹמֵר חֻצְיָהּ עוֹלָה וְחֻצְיָהּ שְׁלָמִים שֶׁהִיא קְדוּשָּׁה וְאֵינָהּ קְרֵבָה, וְטָעָה בְּהָכִי וְסָבַר אֵימַר תְּמוּרָה אַכָּל חַד וְחַד כִּי הֵיכִי דְּתֶהֱוֵי קְדֻשָּׁה גְּמוּרָה לְקָרֵב, הִלְכָךְ אַף עַל גַּב דְּאָמַר כִּי הַאי לִישָׁנָא, לְתַרְוַיְיהוּ אִכַּוֵּן, וְתִרְעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב, וְתִמָּכֵר וְיָבִיא בִּדְמֵי חֻצְיָהּ עוֹלָה וּבִדְמֵי חֻצְיָהּ שְׁלָמִים, וּבְהָכִי עָסְקִינַן, כְּגוֹן שֶׁהָיוּ לְפָנָיו עוֹלָה וּשְׁלָמִים כְּשֶׁהֶמִּיר אֶת זוֹ בָּהֶן. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ה

תַּחַת זוֹ חֲלִיפַּת זוֹ תְּמוּרַת זוֹ. כֻּלָּן לְשׁוֹן תְּמוּרָה הֵן:

מְחֻלֶּלֶת. לְשׁוֹן חִלּוּל הוּא. וְלֹא אָמַר כְּלוּם, שֶׁאֵין בֶּהֱמַת קֹדֶשׁ תְּמִימָה יוֹצְאָה לְחֹלִין:

וְאִם הָיָה הֶקְדֵּשׁ בַּעַל מוּם יֵצֵא לְחֹלִין. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה כְּמוֹ הַהֶקְדֵּשׁ בַּעַל מוּם. דִּדְבַר תּוֹרָה אֲפִלּוּ הֶקְדֵּשׁ שָׁוֶה מֵאָה מָנֶה שֶׁחִלְּלוֹ עַל שָׁוֶה פְּרוּטָה, מְחֻלָּל. וְאַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא לְחֹלִין מִן הַתּוֹרָה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּמִים מִדְּרַבָּנָן, כְּלוֹמַר, לְהַשְׁלִים הַדָּמִים שֶׁלֹּא יִתְאַנֶּה הַהֶקְדֵּשׁ. אֲבָל מִן הַתּוֹרָה אֵין אוֹנָאָה לְהֶקְדֵּשׁ, דִּכְתִיב (ויקרא כה) אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אֲחִיו, אֲחִיו וְלֹא הֶקְדֵּשׁ:

משנה ו

תַּחַת חַטָּאת אוֹ תַּחַת עוֹלָה. סָתָם וְלֹא אָמַר תַּחַת חַטָּאת זוֹ אוֹ עוֹלָה זוֹ:

לֹא אָמַר כְּלוּם. דִּכְתִיב (שם כז) לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ, עַד שֶׁיִּהְיֶה הַהֶקְדֵּשׁ יָדוּעַ וּמְיֻחָד כְּשֶׁמֵּמִיר בּוֹ:

תַּחַת חַטָּאת זוֹ. וְהָיְתָה חַטָּאת עוֹמֶדֶת לְפָנָיו:

הֲרֵי אֵלּוּ לְעוֹלָה. מַשְׁמַע לְדָמֵי עוֹלָה. דְּאִי אִינְהוּ גּוּפַיְהוּ בָּעֵי לְאַקְרוֹבֵי, הָוָה אָמַר הֲרֵי אֵלּוּ עוֹלָה:

פרק ו

משנה א

כָּל הָאֲסוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. שֶׁהֵן פְּסוּלִים לְהַקְרָבָה. וְקָחָשִׁיב לְהוּ וְאָזֵיל:

אוֹסְרִין בְּכָל שֶׁהֵן. וַאֲפִלּוּ נִתְעָרְבוּ אֶחָד בְּאֶלֶף כֵּלָן אֲסוּרִים לַמִּזְבֵּחַ, אִם אֵינוֹ נִכָּר. וְכֻלְּהוּ מַשְׁכַּחַת לַהּ דְּאֵין נִכָּרִים, חוּץ מִן הַטְּרֵפָה דְּלֹא מַשְׁכַּחַת לַהּ שֶׁאֵינָהּ נִכֶּרֶת אֶלָּא כְּגוֹן שֶׁנִּתְעָרְבָה דְּרוּסַת הָאֲרִי וְהַזְּאֵב בִּנְקוּבַת הַקּוֹץ:

הָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע וְהַמַּקְצֶה וְהַנֶּעֱבָד. פְּסוּלִין לַמִּזְבֵּחַ. דְּאָמַר קְרָא (ויקרא כב) כִּי מָשְׁחָתָם בָּהֶם מוּם בָּם, וְתַנְיָא, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר מָשְׁחָתָם אֵינוֹ אֶלָּא עֵרָוָה וַעֲבוֹדָה זָרָה. עֵרָוָה, דִּכְתִיב (בראשית ו) כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ. עֲבוֹדָה זָרָה, דִּכְתִיב (דברים ד) פֶּן תַּשְׁחִתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל. וְרוֹבֵעַ וְנִרְבָּע דִּתְנַן בְּמַתְנִיתִין, כְּגוֹן דְּרוֹבֵעַ אוֹ נִרְבָּע עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים, דְּאֵינָהּ נִסְקֶלֶת בְּכָךְ אֲבָל פְּסוּלוֹת הֵן לְקָרְבָּן:

מֻקְצֶה. בְּהֵמָה שֶׁהִקְצוּהָ לַעֲבוֹדָה זָרָה. וְאֵינָהּ פְּסוּלָה לְהַקְרָבָה עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ בָּהּ מַעֲשֶׂה לְשֵׁם עֲבוֹדָה זָרָה, כְּגוֹן שֶׁעָבְדוּ בּוֹ הַכְּמָרִים אִם הוּא שׁוֹר אוֹ גְּזָזוּהוּ אִם הוּא שֶׂה:

וְנֶעֱבָד. אֵינוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה אַף עַל פִּי שֶׁעָבְדוּהוּ, שֶׁאֵין בַּעֲלֵי חַיִּים נֶאֱסָרִים בַּהֲנָאָה כְּשֶׁעוֹבְדִים אוֹתָן, אֲבָל נִפְסָלִים לַמִּזְבֵּחַ:

וְאֶתְנָן וּמְחִיר. בְּהֶדְיָא פַּסְלִינְהוּ קְרָא (שם כג) לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב:

וְכִלְאַיִם. תֵּישׁ הַבָּא עַל הָרָחֵל:

וְהַטְּרֵפָה. דִּכְתִיב בְּמַעֲשֵׂר (ויקרא כז) כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט, פָּרַט לְטְרֵפָה שֶׁאֵינָהּ עוֹבֶרֶת, וְקָרֵבַן מִזְבֵּחַ יָלִיף מִמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה:

וְיוֹצֵא דֹּפֶן. שֶׁנִּקְרָעָה אִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ הָעֻבָּר דֶּרֶךְ הַדֹּפֶן. וּמַעֲטִינַן מִקְּרָא דִּכְתִיב (שם כב) כִּי יִוָּלֵד, פָּרַט לְיוֹצֵא דֹּפֶן:

הוּא אָסוּר. לַמִּזְבֵּחַ:

וּמַה שֶּׁעָלָיו מֻתָּר. דְּהָא לֹא נֶעֱבָד:

הוּא וּמַה שֶּׁעָלָיו אָסוּר. הוּא אָסוּר לַמִּזְבֵּחַ, וּמֻתָּר אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה, כְּדִלְקַמָּן בְּסָמוּךְ. וּמַה שֶּׁעָלָיו, תִּכְשִׁיטִים שֶׁעָלָיו, אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה שֶׁהֲרֵי נֶעֱבְדוּ וְיֵשׁ בָּהֶן תְּפִיסַת יְדֵי אָדָם:

זֶה וָזֶה. הַמֻּקְצֶה וְהַנֶּעֱבָד:

משנה ב

הָאוֹמֵר לְזוֹנָה. אַחַת נָכְרִית וְאַחַת יִשְׂרְאֵלִית, וְהוּא שֶׁתִּהְיֶה מֵחַיָּבֵי לָאוִין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מֵחַיָּבֵי כְּרֵתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין. אֲבָל אֶתְנָן שֶׁל פְּנוּיָה וְהִיא יִשְׂרְאֵלִית אֵינוֹ פָּסוּל לַמִּזְבֵּחַ, דְּאֵין זֶה אֶתְנַן זוֹנָה, שֶׁהֲרֵי לֹא נֶאֶסְרָה לְכְהֻנָּה בִּבְיאָה זוֹ. וְכֵן אֶתְנָן שֶׁנִּתְּנָה אִשָּׁה לְאִישׁ, אֵינוֹ פָּסוּל. אֲבָל אֶתְנַן זָכָר, פָּסוּל:

אֲפִלּוּ מֵאָה כֻּלָּן אֲסוּרִים. הִתְנָה עִמָּהּ לְתֵת לָהּ טָלֶה אֶחָד בְּאֶתְנָנָהּ וְשָׁלַח לָהּ אֲפִלּוּ מֵאָה, לֹא אָמְרִינַן חַד דְּאַתְנֵי עִמָּהּ הָוֵי אֶתְנָן וְהָנָךְ אַחֲרִינֵי כֻּלָּם מַתָּנָה, אֶלָּא כֻּלְּהוּ חֲשִׁיבֵי אֶתְנָן וַאֲסוּרִין:

וְתָלִין שִׁפְחָתְךָ אֵצֶל עַבְדִּי. בְּעֶבֶד עִבְרִי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים מַיְירִי, שֶׁאֵין רְשׁוּת בְּיַד רַבּוֹ לְמָסֹר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית לְהוֹלִיד מִמֶּנָּה עֲבָדִים כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ אִשָּׁה מִתְּחִלָּה, הִלְכָךְ אֶתְנָנָהּ אָסוּר לְדִבְרֵי חֲכָמִים. וְרִבִּי דְּאָמַר לֹא הָוֵי אֶתְנָן, לֵית לֵיהּ הַאי סְבָרָא, דְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים רַבּוֹ מוֹסֵר לוֹ שִׁפְחָה כְּנַעֲנִית. אִי נַמִי, אֲפִלּוּ אִית לֵיהּ הַאי סְבָרָא, סָבַר הוֹאִיל וְעֶבֶד עִבְרִי הֲתַר מִכְּלָלוֹ בִּשְׁפִחָה כְּנַעֲנִית, לֹא חֲשִׁיב אֶתְנָן זוֹנָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרִבִּי:

משנה ג

אֶחָד נָטַל עֶשְׂרָה טָלָאִים וְאֶחָד נָטַל תִּשְׁעָה. טְלָאִים: **וְכֶלֶב**. כְּנֶגֶד הָעֲשָׂרָה טְלָאִים שֶׁנָּטַל חֲבֵרוֹ. הָעֲשָׂרָה טְלָאִים שֶׁכְּנֶגֶד הַתִּשְׁעָה וְכֶלֶב, כֻּלָּם אֲסוּרִים מִשּׁוּם מְחִיר כֶּלֶב. וְהַתִּשְׁעָה שֶׁעִם הַכֶּלֶב מֻתָּרִים. וּבִגְמָרָא פָּרֵיךְ, אַמַּאי שֶׁכְּנֶגֶד הַכֶּלֶב כֻּלָּם אֲסוּרִים, נֵפּוֹק חַד לַהֲדֵי כַּלְבָּא וְהָנָךְ כֻּלְּהוּ לִישְׁתְּרוּ. וּמְשַׁנֵּי, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, כְּגוֹן דְּטָפֵי דְּמֵי כֶּלֶב מֵחַד מִנַּיְהוּ, שֶׁאֵין בְּאוֹתָן שֶׁכְּנֶגְדּוֹ טָלֶה שָׁוֶה דְּמֵי הַכֶּלֶב, דְּהַשְׁתָּא שְׁיָכֵי דְּמֵי הַכֶּלֶב בְּכוּלְּהוּ. כְּגוֹן שֶׁאוֹתָן שֶׁכְּנֶגְדָּן שָׁוִין כָּל אֶחָד דִּינָר, דַּהֲוֵי עֲשָׂרָה דִּינָרִין, וְאוֹתָן תִּשְׁעָה שֶׁעִמּוֹ שָׁוִין כָּל אֶחָד דִּינָר חָסֵר מָעָה, דְּהַיְינוּ תִּשְׁעָה דִּינָרִים פְּחוֹת תֵּשַׁע מָעוֹת, וְהַכֶּלֶב שָׁוֶה דִּינָר וְתֵשַׁע מָעוֹת, נִמְצָא בְּאוֹתָן עֲשָׂרָה שֶׁכְּנֶגֶד הַתִּשְׁעָה וְכֶלֶב יֵשׁ בָּהֶן תִּשְׁעָה, שֶׁבְּכָל אֶחָד מֵהֶן יֵשׁ בּוֹ מָעָה מְחִיר כֶּלֶב, וְהָעֲשִׂירִי כֻּלּוֹ מְחִיר כֶּלֶב:

שְׁנַיִם וְלֹא אַרְבָּעָה. שְׁנֵיהֶם דְּכָתַב קְרָא פֶּלְגִינָא לֵיהּ כְּאִלּוּ כָּתַב שְׁנַיִם הֵן. שְׁנַיִם, אַשְׁמוֹעִינַן דַּוְקָא אֶתְנָן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב, וְלֹא אַרְבָּעָה אֶתְנָן כֶּלֶב וּמְחִיר זוֹנָה. וְהֵן, מַשְׁמַע הֵן וְלֹא וַלְדוֹתֵיהֶן:

משנה ד

נָתַן לָהּ כְּסָפִים הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִים. לִקְנוֹת מֵהֶן בְּהֵמָה לְקָרְבָּן וְסֹלֶת לְמִנְחוֹת:

יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת אֲסוּרִים. אֲבָל חִטִּים וַעֲשָׂאָן סֹלֶת זֵיתִים וַעֲשָׂאָן שֶׁמֶן עֲנָבִים וַעֲשָׂאָן יַיִן, הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִים, דְּדָרְשִׁינַן שְׁנֵיהֶם, הֵם וְלֹא שִׁנּוּיֵיהֶן וְלֹא וַלְדוֹתֵיהֶן:

נָתַן לָהּ מַקְדָּשִׁים. כְּגוֹן הִפְרִישׁ טָלֶה עַל פִּסְחוֹ וּלְאַחַר זְמַן אָמַר לְזוֹנָה הִבָּעֲלִי לִי וְהַמָּנִי עַל פִּסְחִי בְּאָתְנָנֵךְ. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא הוֹאִיל וְאָדָם רַשַּׁאי לְמַנּוֹת אֲחֵרִים עַל פִּסְחוֹ, מָמוֹנֵיהּ הוּא, וְאִימָא לֵיחוּל עֲלֵיהּ אָתְנָן, קָמַשְׁמַע לָן דְּלֹא. דְּאָמַר קְרָא לְכָל נֶדֶר, לְהוֹצִיא אֶת הַנָּדוּר כְּבָר:

עוֹפוֹת. שֶׁל חֻלִּין:

הֲרֵי אֵלּוּ. פְּסוּלִים לְהַקְרָבָה, שֶׁאָתְנָן וּמְחִיר חָל עֲלֵיהֶן:

עוֹפוֹת שֶׁאֵין הַמּוּם פּוֹסֵל בָּהֶן. דְּאָמַר קְרָא (ויקרא כב) תָּמִים זָכָר [בַּבָּקָר] בַּכְּשָׂבִים, תַּמּוּת וְזָכְרוּת בִּבְהֵמוֹת, וְאֵין תַּמּוּת וְזָכְרוּת בָּעוֹף:

לְכָל נֶדֶר. כָּל, לְהָבִיא אֶת הָעוֹף, שֶׁאַף הוּא בָּא בְּנֶדֶר, שֶׁאָתְנָן וּמְחִיר חָלִים עָלָיו:

משנה ה

כָּל הָאֲסוּרִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. כְּגוֹן בְּהֵמָה שֶׁנִּרְבְּעָה כְּשֶׁהִיא חֻלִּין וְאַחַר כָּךְ נִתְעַבְּרָה וְיָלְדָה, הַוָּלָד מֻתָּר לְקָרְבָּן, שֶׁהַזָּכָר שֶׁל הֶתֵּר שֶׁבָּא עַל בְּהֵמָה זוֹ וְהִיא שֶׁהִיא אֲסוּרָה, שְׁנֵיהֶן גָּרְמוּ לַוָּלָד שֶׁיָּבֹא, וְזֶה וְזֶה גּוֹרֵם מֻתָּר. אֲבָל נִרְבְּעָה כְּשֶׁהִיא מְעֻבֶּרֶת, הַוָּלָד פָּסוּל לְקָרְבָּן, דְּהִיא וּוָלָדָהּ נִרְבְּעוּ:

וְלַד טְרֵפָה. לֹא יִקָּרֵב. אֲבָל לְהֶדְיוֹט דִּבְרֵי הַכֹּל שָׁרֵי, דְּלָאו מִגּוּפָהּ קָא רַבִּי. וּפְלֶגְתָּא הִיא בְּאֵלּוּ טְרֵפוֹת [דַּף נח], אִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר טְרֵפָה יוֹלֶדֶת, וְאִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר טְרֵפָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת. לְמַאן דְּאָמַר טְרֵפָה יוֹלֶדֶת מַשְׁכַּחַת לַהּ כְּגוֹן שֶׁנִּטְרְפָה וּלְבַסּוֹף עִבְּרָה, וּבְהָא פְּלִיגִי, דְּרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר סָבַר זֶה וְזֶה גּוֹרֵם אָסוּר, וְרַבָּנָן סָבְרֵי זֶה וְזֶה גּוֹרֵם מֻתָּר. וּלְמַאן דְּאָמַר טְרֵפָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת מַשְׁכַּחַת לַהּ כְּגוֹן שֶׁעִבְּרָה וּלְבַסּוֹף נִטְרְפָה, וּבְהָא פְּלִיגִי, דְּרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר סָבַר עֻבָּר יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא, וְרַבָּנָן סָבְרֵי עֻבָּר לְאו יֶרֶךְ אִמּוֹ הוּא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר:

כְּשֶׁרָה שֶׁיָּנְקָה מִן הַטְּרֵפָה פְּסוּלָה. כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁיָּנְקָה מֵעֵת לְעֵת הִיא פְּסוּלָה לְהַקְרָבָה, הוֹאִיל וְיָכוֹלָה לַעֲמֹד עַל אוֹתוֹ חֶלֶב בְּלֹא אֲכִילָה אַחֶרֶת, וְאֵינוֹ מִתְאַכֵּל מִמֵּעֶיהָ עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם מֵעֵת לְעֵת. אֲבָל לְאַחַר שֶׁנִּתְאַכֵּל מִמֵּעֶיהָ מוֹדֶה רַבִּי חֲנִינָא שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה, דַּאֲפִלּוּ בְּהֵמָה שֶׁנִּתְפַּטְּמָה בְּכַרְשִׁינֵי עֲבוֹדָה זָרָה הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה לַמִּזְבֵּחַ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנוֹס:

שֶׁאֵין פּוֹדִים אֶת הַקָּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לִכְלָבִים. דִּבְפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים שֶׁנִּפְדּוּ כְּתִיב תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָּשָׂר, וְדָרְשִׁינַן תִּזְבַּח וְלֹא גִּזָּה, וְאָכַלְתָּ וְלֹא לִכְלָבֶיךָ, בָּשָׂר וְלֹא חֶלֶב:

פרק ז

משנה א

יֵשׁ בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ. שֶׁקָּדְשֵׁי מִזְבֵּחַ עוֹשִׂים תְּמוּרָה. וְדָוְקָא בְּהֵמוֹת שֶׁל קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ. אֲבָל עוֹפוֹת וּמְנָחוֹת אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה. וְקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת אֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה, לְעִיל בְּסוֹף פֶּרֶק קַמָּא מְמַעֲטִינַן לְקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת מִקְּרָא דְּלֹא עָבְדִי תְּמוּרָה:

מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא. כֻּלְּהוּ בִּשְׁלָמִים כְּתִיבִי, וּשְׁלָמִים בִּכְלַל כָּל הַקָּדָשִׁים הָיוּ, וְלָמָּה יָצְאוּ, לְהָקִישׁ אֲלֵיהֶן, לוֹמַר לְךָ מַה שְּׁלָמִים מְיֻחָדִים קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, אַף כָּל קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ:

וְלָדָן וַחֲלָבָן אָסוּר לְאַחַר פִּדְיוֹנָן. חֲלָבָן, דִּכְתִיב בָּשָׂר, וְלֹא חָלָב. וְלָדָן, כְּגוֹן דְּאִיעַבַּר לִפְנֵי פִּדְיוֹנָן וְאוֹלִיד לְאַחַר פִּדְיוֹנָן, דְּלֵית לְהוּ תַּקָּנְתָּא לְאַקְרוֹבֵינְהוּ, דְּמִכֹּחַ קָדָשָׁה דְּחוּיָה קָא אַתְיָא. לִפְרָקִינְהוּ, לֹא אַלִּימָא מִלְּתָא לְמִתְפַּס פִּדְיוֹנָן. אֲבָל נִתְעַבְּרוּ לְאַחַר פִּדְיוֹנָן, כְּוָלַד צְבִי וְאַיָּל נִינְהוּ וּמֻתָּרִים. וּבְקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת אֲפִלּוּ אִיעַבּוּר קֻדָּם פִּדְיוֹנָן מֻתָּרִים, דְּלֹא אַקְדְּשִׁינְהוּ אֶלָּא לְדָמֵי וְלֹא חֲמִירָא קְדֻשָּׁתַיְהוּ כֵּלֵי הַאי:

וְאֵין נוֹתְנִים מֵהֶם. מִקָּדְשֵׁי מִזְבֵּחַ:

לָאֻמָּנִים. שֶׁבּוֹנִים בַּמִּקְדָּשׁ:

בִּשְׂכָרָן. שֶׁהֵם נוֹטְלִים שְׂכָר מִקָּדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת, דְּאָמַר רַחֲמָנָא (שמות כה) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, לִי מִשֶּׁלִּי, דְּהַיְנוּ מִקָּדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת:

משנה ב

חָל עַל הַכֹּל. וַאֲפִלּוּ בִּבְהֵמָה טְמֵאָה וּבַאֲבָנִים:

וּמוֹעֲלִין בְּגִדּוּלֵיהֶן. שֶׁהַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה לְבֶדֶק הַבַּיִת, מוֹעֵל בַּחֲלָבָהּ. וְאִם הִקְדִּישׁ תַּרְנְגֹלֶת, מוֹעֵל בְּבֵיצָתָהּ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, שֶׁחֶלֶב שֶׁל מֻקְדָּשִׁים וּבֵיצַת תּוֹרִים לֹא נֶהֱנִים וְלֹא מוֹעֲלִים:

וְאֵין בָּהֶן הֲנָיָה לְכֹהֲנִים. אֲבָל בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ יֵשׁ מֵהֶם שֶׁהַבָּשָׂר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁנֶּהֱנִין בָּעוֹר:

משנה ג

אֵין מְשַׁנִּין אוֹתָן מִקְּדֻשָּׁה לִקְדֻשָּׁה. קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ לֹא יַעֲשֶׂה שְׁלָמִים עוֹלָה, וְלֹא עוֹלָה שְׁלָמִים, וְכֵן הֶקְדֵּשׁ לְבֶדֶק הַבַּיִת אֵין מְשַׁנִּין אוֹתוֹ לְבֶדֶק הַמִּזְבֵּחַ, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

וּמַקְדִּישִׁין אוֹתָן. אַקְדְּשֵׁי מִזְבֵּחַ קַאֵי:

הֶקְדֵּשׁ עִלּוּי. כְּגוֹן אִם אָמַר עַל עוֹלָה הֲרֵי זוֹ לְבֶדֶק הַבַּיִת, מַעֲלִין אוֹתָהּ בְּדָמִים לְפִי מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ וְנוֹתֵן לַגִּזְבָּר, כְּדִתְנַן בַּעֲרָכִין, מַחֲרִים אָדָם אֶת קָדָשָׁיו, אִם נָדָר נוֹתֵן דְּמֵיהֶן, וְאִם נְדָבָה נוֹתֵן אֶת טוֹבָתָן. כְּלוֹמַר, אִם בְּהֵמָה זוֹ הָיְתָה נֶדֶר כְּגוֹן דְּאָמַר הֲרֵי עָלַי עוֹלָה

וְהִפְרִישׁ זוֹ לְנִדְרוֹ, כֵּיוָן דְּאִם מֵתָה אוֹ נִגְנְבָה חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָהּ, נִמְצֵאת כֻּלָּהּ שֶׁלּוֹ, וְנוֹתֵן כָּל דָּמֶיהָ לְחֻרָם לַכֹּהֵן. וְהוּא הַדִּין נַמִּי אִם הִתְפִּיס לְבֶדֶק הַבַּיִת קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ. וְאִם נָדְבָה, דְּאָמַר הֲרֵי זוֹ עוֹלָה, דְּאִם מֵתָה אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָהּ, נִמְצָא שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בָּהּ אֶלָּא טוֹבַת הֲנָאָה, דְּרַשַּׁאי לִטֹּל דָּבָר מֵעָט כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן עוֹלָה זוֹ לְבֶן בִּתּוֹ כֹּהֵן, וְאוֹתָהּ טוֹבַת הֲנָאָה נוֹתֵן לְבֶדֶק הַבַּיִת:

וּמַחֲרִימִין אוֹתָן. אִם הֶחֱרִים קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, נוֹתֵן לַכֹּהֵן אֶת הָעִלּוּי כְּדִפְרִישִׁית. אֲבָל קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת שֶׁהִתְפִּיסָן בֵּין לְקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ בֵּין לַחֲרֵמֵי כֹּהֲנִים, לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם, שֶׁאֵינָן שֶׁלּוֹ, וְאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. כָּךְ כָּתַב רַמְבַּ"ם:

וְאִם מֵתוּ. קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁהוּמְמוּ, אֲבָל עֲדַיִן לֹא נִפְדּוּ:

יִקָּבְרוּ. וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְדּוֹתָן וּלְהַאֲכִילָן לִכְלָבִים. וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר פּוֹדִין אֶת הַקָּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לִכְלָבִים, הָנֵי מִלֵּי כְּשֶׁנִּטְרְפָה, דְּאֶפְשָׁר לָהּ בְּהַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה, אֲבָל מִשֶּׁמֵּתוּ דְּאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם בָּהּ וְהֶעֱמִיד וְהֶעֱרִיךְ, אֵין פּוֹדִין אוֹתָן:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת אִם מֵתוּ יִפָּדוּ. קָסָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּלֹא נֶאֱמַר וְהֶעֱמִיד וְהֶעֱרִיךְ אֶלָּא בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וְלֹא בְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ד

וְאֵלּוּ הֵן הַנִּקְבָּרִים. מִשּׁוּם דְּאִסּוּרֵי הֲנָאָה נִינְהוּ:

הִפִּילָה שִׁלְיָא תִּקָּבֵר. דְּאֵין שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד:

וּשְׂעַר נָזִיר. טָמֵא. דְּאִלּוּ שְׂעַר נָזִיר טָהוֹר כְּשֶׁמְּגַלֵּחַ בְּיוֹם מִלֹּאת יְמֵי נִזְרוֹ, בִּשְׂרָפָה הוּא וְלֹא בִּקְבוּרָה:

חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָעֲזָרָה יִשָּׂרְפוּ. מִשּׁוּם דְּמַחְלְפִי בְּקָדָשִׁים שֶׁאֵרַע בָּהֶם פְּסוּל טָמְאָה אוֹ פְּסוּל נוֹתָר, וְטָעוּ לְמֵימַר בְּהוּ נַמִּי יִקָּבְרוּ, וַאֲנַן יָלְפִינַן מִדִּכְתִיב בַּחַטָּאת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף, לְמֵד עַל כָּל פְּסוּלִים שֶׁבַּקֹּדֶשׁ בִּשְׂרָפָה, הִלְכָךְ חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָעֲזָרָה נַמִּי בִּשְׂרָפָה:

וְכֵן חַיָּה שֶׁנִּשְׁחֲטָה בָעֲזָרָה. וְאַף עַל גַּב דְּחַיָּה לֵיכָּא לְמִגְזַר בָּהּ דִּלְמָא טָעוּ לְקִבּוֹר קָדָשִׁים פְּסוּלִים, דְּהָא כֻּלֵּי עָלְמָא יָדְעֵי דְּחַיָּה בַּמַּקְדָּשִׁים לֵיכָּא וְלֹא אָתֵי לְאַחֲלוֹפֵי, אֲפִלּוּ הָכִי תִּשָּׂרֵף. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ה

חָמֵץ בְּפֶסַח. מַתְנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר [פְּסָחִים כח:] נוֹתָר בְּבַל תּוֹתִירוּ וְחָמֵץ בְּבַל תּוֹתִירוּ, מַה נוֹתָר בִּשְׂרָפָה אַף חָמֵץ בִּשְׂרָפָה. וְאֵינָהּ הֲלָכָה:

וּתְרוּמָה טְמֵאָה. דִּכְתִיב (במדבר יח) וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי, בִּשְׁתֵּי תְּרוּמוֹת הַכָּתוּב מְדַבֵּר, אַחַת תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת תְּרוּמָה טְמֵאָה, וּכְתִיב לְךָ, שֶׁלְּךָ תְּהֵא לְהַסִּיקָהּ תַּחַת תַּבְשִׁילְךָ:

עָרְלָה. מִכְּלֵאֵי הַכֶּרֶם גָּמַר, וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם דִּכְתִיב (דברים כב) פֶּן תִּקְדַּשׁ, תּוּקַד אֵשׁ:

אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לִשָּׂרֵף. אַעֲרֵלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם קָאֵי, אֲכָלִים שֶׁל עֲרֵלָה וְשֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁדַּרְכָּן לִשָּׂרֵף יִשָּׂרְפוּ, מַשְׁקִין שֶׁאֵין דַּרְכָּן לִשָּׂרֵף יִקָּבְרוּ:

וּמַדְלִיקִין בְּפַת וּבְשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה. מִשּׁוּם דְּכָלַל תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם חֻמֵּץ בְּפֶסַח וְעֲרֵלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם דְּאִסּוּרֵי הֲנָאָה נִינְהוּ, כִּי הֵיכִי דְּלֹא תִּטְעֵי לוֹמַר שֶׁגַּם תְּרוּמָה טְמֵאָה אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה, הָדַר תָּנָא וּמַדְלִיקִין לְהָנוֹת בְּפַת וּבְשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה:

משנה ו

חוּץ לִזְמַנָּן. עַל מְנָת לְאָכְלָן חוּץ לִזְמַנָּן אוֹ חוּץ לִמְקוֹמָן:

יִשָּׂרְפוּ. מִדִּכְתִיב בַּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף, לִמֵּד עַל כָּל פְּסוּלִים שֶׁבַּקֹּדֶשׁ שֶׁהֵן בִּשְׂרֵפָה:

אָשָׁם תָּלוּי. אִם שְׁחָטוֹ וְקִדֵּם זְרִיקַת דָּמוֹ נוֹדַע לוֹ שֶׁלֹּא חָטָא, דְּהַשְׁתָּא הָוֵי חֻלִּין בָּעֲזָרָה:

חַטַּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק. כְּגוֹן אִשָּׁה שֶׁהִפִּילָה סָפֵק וָלָד סָפֵק רוּחַ, כֵּיוָן דְּחַטַּאת יוֹלֶדֶת מִן הָעוֹף הוּא כְּדִכְתִיב (ויקרא יב) וּבֶן יוֹנָה אוֹ תֹר לְחַטָּאת, מְבִיאָתָהּ עַל הַסָּפֵק, דְּהוֹאִיל וְאֵינָהּ נִקְטֶרֶת לֹא אִכְפַּת לָן אִי זָרַק דָּם עַל הַסָּפֵק, וְאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת, דְּשֶׁמָּא לָאו וָלָד הָוֶה וְחֻלִּין הִיא זוֹ וּנְבֵלָה, דְּאֵין חֻלִּין נֶאֱכָלִים בְּמִלֵּיקָה, וְתִשָּׂרֵף, דְּהַוְיָא כִּשְׁאָר קָדָשִׁים פְּסוּלִים:

יִטִּילֶנָּה לָאַמָּה. אַמַּת הַמַּיִם הָיְתָה עוֹבֶרֶת בָּעֲזָרָה וְיוֹצֵאת לְנַחַל קִדְרוֹן. וְאַיְדֵי דְּעוֹף רַךְ הוּא מִתְמַקְמֵק וְיוֹצֵא בְּקִלּוּחַ הַמַּיִם:

כָּל הַנִּשְׂרָפִין לֹא יִקָּבְרוּ. דִּלְמָא חָפַר אֵינָשׁ וּמַשְׁכַּח לְהוּ וְאָכֵיל לְהוּ:

וְכָל הַנִּקְבָּרִין לֹא יִשָּׂרְפוּ. מִשּׁוּם דְּכָל הַנִּקְבָּרִים אָפְרָן אָסוּר. וְכָל הַנִּשְׂרָפִין כְּגוֹן חֻמֵּץ וּתְרוּמָה וְכִלְאַיִם, אָפְרָן מֻתָּר לְכִבּוּשׁ בְּגָדִים. וְכֵן כָּל הַנִּשְׂרָפִין דְּהֶקְדֵּשׁ, נַמִּי אָפְרָן מֻתָּר, חוּץ מִתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן דְּכָתַב בֵּיהּ רַחֲמָנָא (שם ו) וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ. וְתַנְיָא, וְשָׂמוֹ, בְּנַחַת. וְשָׂמוֹ, כֻּלּוֹ. וְשָׂמוֹ, שֶׁלֹּא יְפַזֵּר:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כו'. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּכָל הָנָךְ תְּלָתָא בְּבֵי דְּמַתְנִיתִין: